

Udenrigsministeren (Ellemann-Jensen):

Jeg vil blot gøre opmærksom på, at jeg nu vil sørge for, at der bliver foretaget en minutiøs gennemgang af referaterne fra de pågældende møder i Det Udenrigspolitiske Nævn, så vi kan sammenholde det dér passerede med de påstande, hr. Ole Espersen er kommet med under debatten i dag.

(Kort bemærkning).

Ole Espersen (S):

Jeg kan naturligvis kun være tilfreds, hvis der findes godkendte referater i Det Udenrigspolitiske Nævn; så vil det blive konstateret, at det, jeg har sagt her, naturligvis er rigtigt. Jeg har ikke nogen som helst interesse i at skabe vanskeligheder for en aftale, hvis det er en aftale, vi kan godkende, og hvis vi føler os ordentligt orienteret om den.

Jeg synes, at det var mere interessant, hvis hr. Per Stig Møller tog stilling til sagen i stedet for at holde formanende taler heroppefra. De to punkter, hvor jeg føler mig vildledt i nævnet, vedrører tripunktet og fangstmængderne og – og det bliver så 3 punkter – den altså nu ikke indgåede aftale med DDR. Det har hr. Stig Møller ikke benægtet skulle være sandt – for det er nemlig sandt, at dér kunne vi kun få en opfattelse i nævnet, der har vist sig ikke at være korrekt.

(Kort bemærkning).

Mogens Elvensø (FP):

Jeg er blevet ordfører i stedet for fru Annette Just, der ellers er vores ordfører i denne sag, og når hun ikke kan komme i Det Udenrigspolitiske Nævn, må jeg møde op. Men da der er tavshedspligt i Det Udenrigspolitiske Nævn og man ikke må tage stedfortræderne med ind, opnår man altså det, at stedfortræderne ikke får alle oplysninger. Det synes jeg er forkert.

Grunden til, at jeg har fremlagt sagen i dag, som jeg har gjort det, hvor jeg ikke kendte til begrundelserne for, at man fraviger midtlinjen, er netop, at jeg som stedfortræder ikke kan få alle oplysninger. Det burde Folketinget måske lave lidt om på, således at stedfortræderne også kan komme med i Det Udenrigspolitiske Nævn.

Udenrigsministeren (Ellemann-Jensen):

Blot en kort oplysende bemærkning til hr. Mogens Elvensø, for at dette spørgsmål om midtlinjen nu kan få en rimelig behandling.

Se, i grænsedragningen nordligere i Østersøen – hvad også hr. Niels Anker Kofoed pegede på – nemlig i grænsedragningen mellem Sovjetunionen og Sverige i forbindelse med Gotland, der vist for øvrigt er lidt større end Bornholm, er midtlinjen blevet stærkt fraveget. Det, der er sket ved Bornholm, er, at det er lykkedes for os stort set at følge midtlinjen. Vi gav lidt til den ene side hist og fik lidt til den anden side her.

Det er baggrunden for, at vi med den udvikling, der har været i den internationale havret med hensyn til grænsedragning mellem landområder og øer, har grund til at være meget tilfredse med resultatet ved Bornholm. Det er derfor, vi nu siger, at vi har det bedst tænkelige udgangspunkt i de formentlig meget vanskelige forhandlinger, vi skal i gang med med Polen.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Udenrigsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Første behandling af lovforslag nr. L 191:

Forslag til konkurrencelov.

Af industriministeren (Nils Wilhjelm).
(Fremsat 25/1 89).

Lovforslaget sattes til forhandling.

*Forhandling***Bjørn Westh (S):**

Om katten er sort eller hvid, er ligegyldigt, bare den fanger mus. Om det hedder konkurrencetilsyn eller monopoltilsyn, er ikke afgørende, bare funktionerne er i orden.

[Bjørn Westh]

Funktionerne skal være i orden for at kunne fremme konkurrencen og træde ind de steder, hvor der ikke er konkurrence. Funktionerne skal være til stede af hensyn til forbrugerne, så de ikke skal betale urimeligt høje priser.

Funktionerne skal også være der af hensyn til den generelle økonomiske politik, herunder mulighederne for at føre en afbalanceret indkomstpølitik. Derfor skal vi naturligvis også have en lovgivning vedrørende priser og avancer.

Økonomiministeren understregede i Folketingets spørgetid i går det vigtige i at have mulighed for at gribe ind over for priser og avancer. Det er derfor bemærkelsesværdigt, at dette element ikke er med i lovteksten til konkurrenceloven.

Socialdemokratiets ønsker til en moderne konkurrencelov er:

1) Den må ikke hæmme den nødvendige strukturtilpasning i dansk erhvervsliv, en strukturtilpasning, der typisk vil ske gennem sammenlægninger, fusioner, samarbejdsaftaler og lign.

2) Den skal åbne mulighed for en hurtig og effektiv indgriben over for misbrug af monopoler eller monopolagtige stillinger.

3) Den skal åbne mulighed for kontrol med og indgriben over for priser og avancer.

4) Den skal administreres af et uafhængigt organ.

5) Mulighed for kontrol med liberale erhverv såsom advokater, revisorer m.v. og mulighed for kontrol med f.eks. ugepressen, der ikke møder udenlandsk konkurrence.

6) Tilsynet må ikke medføre u hensigtsmæssigt ressourceforbrug til detailsager, men skal være tilstrækkeligt bemandet med kompetent personale til at gennemføre brancheanalyser og andre større opgaver.

Vi har mange spørgsmål om lovforslaget. Et af de vigtigste er, om formålsparagraffen er tilstrækkelig dækkende. Den er i hvert fald bemærkelsesværdigt afgrænset i forhold til den nugældende monopollovgivning. Konkurrenceloven taler således kun om effektivitet, men en effektiv virksomhed kan jo godt tage urimelige priser eller bruge urimelige forretningsbetingelser.

Hvor stort er virkefeltet for lovforslaget egentlig? Bemærkningerne til § 11 synes at indsnævre virkefeltet voldsomt.

Vi har også et spørgsmål om lovforslagets definition af dominans.

Et helt andet, mere jordnært spørgsmål: Skal benzinselskaber fremover skilte med deres priser? Hvis ikke, hvad tror ministeren så der sker med benzinpriserne?

Det er som sagt afgørende for os, at vi har et effektivt og uafhængigt organ. Vi synes ikke, den måde, konkurrencetilsynet skal udpeges på, sikrer dette tilstrækkeligt. Vi synes, at det anslåede mandskabsbehov er alt for lille, hvis der skal være nogen styrke i det nye konkurrencetilsyn.

For erhvervslivet er det vigtigt, at der er en bred opbakning bag konkurrencelovgivning og lignende love. Erhvervslivet har brug for spilleregler, det kan stole på, og at de gælder i en lang periode.

Socialdemokratiet vil medvirke til at skabe stabile forhold for erhvervslivet. Vi går derfor ind i forhandlinger om lovforslaget, men vi ønsker det ændret på mange punkter.

Flemming Hansen (KF):

Jeg vil gerne takke industriministeren for dette forslag til ny konkurrencelov. Jeg synes, det er et rigtig godt lovforslag, som på én gang giver en betydelig forenkling af lovgivningen og en afbureaukratisering, som er helt i regeringens ånd.

Den omlægning, som dette lovforslag er udtryk for, er en naturlig konsekvens af den voksende konkurrence inden for alle erhverv – det er i hvert fald ingen overdrivelse. Vi oplever jo i dag en naturlig åbenhed inden for alle erhverv. Vi oplever, at alle større virksomheder offentliggør deres helårsregnskaber og mange af dem også halvårsregnskaber. Og vi oplever i øjeblikket i dansk erhvervsliv en stigende internationalisering, som endda går meget, meget stærkt. Det har selvfølgelig med det indre marked at gøre i særdeleshed. Jeg tror, det var fru Elisabeth Arnold, der forleden dag, da vi havde en debat om det indre marked, talte om »ketchup-effekten«: at nu går det altså rigtig stærkt med internationalisering.

Når jeg sammenligner formålet med den forældede monopollov og den lov, vi har om pris og avancer, med den nye konkurrencelovs formål, er forskellen indlysende. Den gamle lov tilsigter at hindre urimelige priser, men den nye lov tilsigter at fremme effektiviteten, at fremme

[Flemming Hansen]

konkurrencen og at øge gennemsigtigheden i erhvervslivet. Så man må i allerhøjeste grad sige, at der er tale om en moderne og fremadrettet lovgivning.

Når man læser lovforslaget igennem, viser det sig også, hvor håbløst forældet den gamle lov er, hvad vi jo har diskuteret mange gange her i Folketinget. Nøgleordet er gennemsigtighed, og loven baserer sig på det størst mulige omfang af udbud og efterspørgsel og kræfternes frie spil.

Den stigende internationalisering og det indre marked betyder, at ingen – og jeg gentager: ingen – virksomhed vil have mulighed for urimelige priser og aftaler, og skulle det være tilfældet, er der jo netop ifølge lovforslaget mulighed for at gribe ind.

Vi er i den konservative folketingsgruppe glade for forslaget. Vi er glade for, at Konkurrencerådet også skal dække området pengeinstitutter og forsikringselskaber – det finder vi er naturligt – og at statsvirksomheder også omfattes af lovforslaget.

Jeg er enig med hr. Bjørn Westh i, at der vil være behov for et meget omfattende udvalgsarbejde i forbindelse med denne lovgivning. Jeg var glad for, at hr. Bjørn Westh sagde, at man ville medvirke aktivt i det, og jeg kan sige på den konservative folketingsgruppes vegne, at det vil vi også. Vi er indstillet på at gå meget aktivt ind i udvalgsarbejdet, så vi får den bedst mulige lovgivning på dette vigtige område.

Rahbæk Møller (SF):

SF støtter, at monopolloven erstattes af en konkurrencelov; det er kun godt, at lovgrundlaget moderniseres. Det betyder ikke, at vi støtter lovforslaget i dets nuværende udformning; der er adskillige mangler. Men det afgørende er naturligvis, at det organ, som skal administrere loven, foreslås nedlagt og erstattet af et beskedent kontor under Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, et kontor, som man derefter kan indskrænke efter forgodtbefindende.

Udviklingen har ændret grundlaget for Monopoltilsynets virksomhed. Den stigende internationalisering gør det sværere for en producent at være monopolvirksomhed blot ved at have en stor markedsandel i Danmark. Det afgørende for at kunne udøve monopolvirksomhed er at kontrollere afsætningsledet, men her har den stærke koncentration i detailhandelen til gengæld gjort det lettere at udøve kontrol.

Derfor bør hovedindsatsen fjernes fra registrering af enkeltvirksomheder og overføres til belysning af og indgreb mod de forhold, der gør det muligt at fastholde monopoler, særrabatter, bonusaftaler, finansielle forbindelser osv.

Men denne udvikling har Monopoltilsynet jo også reageret på, især ved at udsende redegørelser om konkurrenceforholdene og dermed den manglende konkurrence i en række brancher. Formålet var at skabe netop den gennemsigtighed, der kan modvirke monopoldannelser.

De berørte virksomheder reagerede skarpt mod disse redegørelser. Det er der ikke noget mærkeligt i. Fri konkurrence er noget, erhvervsdrivende taler om ved festlige lejligheder, men når de selv udsættes for den, prøver de at undgå den med alle mulige midler. Det er et helt naturligt fænomen.

Men de berørte virksomheder stod ikke alene. De fik kraftig støtte fra fremtrædende konservative politikere. Det er måske heller ikke så mærkeligt. De Konservative har det også med at tale om konkurrencegennemsigtighed ved festlige lejligheder, som vi netop hørte hr. Flemming Hansen gøre det; men historisk set har De Konservative aldrig været modstandere af monopoler.

Hetzen mod Monopoltilsynets redegørelser kulminerede med daværende industriminister Ib Stetters forbud mod offentliggørelse af gødningsrapporten og isoleringsmaterialerapporten. Her skete der noget overraskende. Det Radikale Venstre, der har en helt anden historisk og ideologisk baggrund end De Konservative, støttede censuren. Fornuftigvis betingede de sig dog som betaling, at der skulle skrives en betænkning over de ændrede konkurrenceforhold. Betænkningen kom i august 1986, og den bekræftede helt den tankegang, der lå bag Monopoltilsynets redegørelser. Gennemsigtighed var et afgørende middel til bekæmpelse af monopoldannelser. Betænkningen var indlysende ubehagelig for De Konservative. Den blev derfor lagt på is i 2½ år.

Nu har man så fundet løsningen. Lovgivningen moderniseres, dog i en svækket form; til gengæld nedlægges det organ, der skal administrere loven. Så kan monopolerne alligevel trives i ro og mag uden tilsyn. Det er smart, det bør erkendes. En gang imellem bør man også

[Rahbæk Møller]

vide respekt, når politiske modstandere finder smarte skaktræk. Men forhåbentlig er det for smart.

Der er i den forbindelse grund til at minde om, at der ikke i betænkningen findes skygge af antydning af, at et ændret lovgrundlag skulle betyde formindsket personalebehov. Der er også grund til at minde om den rapport, der er kommet fra et embedsmandsudvalg i Industriministeriet. Rapporten er et markant dementi af Sir Humphrey-syndromet: påstanden om, at embedsmænd ikke kan foreslå nedskæringer og forenklinger i deres administration. Rapporten foreslår omfattende forenklinger i Industriministeriet.

Men netop hvad angår Monopoltilsynet – eller Konkurrencetilsynet, som det nu skal hedde – foreslås ingen reduktion. Det konstateres blot, at tilsynets størrelse afhænger af det politiske ambitionsniveau, og det er netop problemet. Det konservative ambitionsniveau i denne sag ligger under gulvhøjde.

Der er også grund til at minde om, at ingen andre EF-lande nedlægger deres monopoltilsyn på grund af det indre marked, og at EF-Kommissionen netop præciserer, at den kun tager sig af transnationale monopoler, mens det fortsat er op til de nationale monopoltilsyn at bekæmpe nationale monopoler.

Der er mange andre problemer i lovforslaget. I mange tilfælde vil der fortsat være monopoler, gennemsigtige eller ej. Jeg skal blot minde om oliebranchen og medicinalbranchen. Her vil der fortsat være behov for mere vidtgående indgrebsmuligheder, end lovforslaget lægger op til.

Det står også uklart, hvem der skal godkende de liberale erhvervs salærer, osv. osv.

Jeg kunne fortsætte, men der er ikke tid til det, så jeg vil slutte af med at konstatere, at SF vil stemme for en modernisering af lovgrundlaget, men at vi vil stille ganske mange og omfattende ændringsforslag.

Jens Peter Jensen (V):

Jeg vil gerne takke industriministeren for det udmærkede lovforslag. Det bygger på nogle nye principper, det bygger på forenkling, det bygger på et mindre ressourceforbrug.

Venstres principielle synspunkt er, at vi går ind for fri konkurrence, men det betyder ikke, at man helt kan undvære en konkurrencelov.

Der skal være et instrument, så man kan konstatere, at den frie konkurrence er en realitet, og det mener jeg at dette lovforslag kan medvirke til. Det kan blive godt og fungere udmærket i praksis.

Vi kan støtte det foreliggende lovforslag.

Pia Dahl (FP):

I Fremskridtspartiet finder vi, at det er helt i orden, at der skal være visse konkurrenceregler. Men Danmark er et lille land, og i løbet af de næste år må vi nok erkende, at det mest bliver EF's og det indre markeds regler, der kommer til at gælde også her i Danmark.

Ministerens lovforslag får ikke Fremskridtspartiets helt uforbeholdne tilslutning. Der er visse ting, vi gerne vil have belyst, også meget indgående. Det drejer sig specielt om § 10 om offentlighed, aktindsigt osv. Der må vi i hvert fald stille spørgsmålet: Hvor kommer grænserne reelt til at gå?

Dernæst vil vi, hvad angår § 4, gerne have lidt at vide om, hvor industriministeren reelt vil rekruttere sine medlemmer fra – om det bliver en offentligt ansat skare – specielt de syv af rådets medlemmer, som skal være uafhængige af erhvervsinteresser.

Der står i § 11, at Konkurrencerådet skal afvise at behandle sager, der efter lovens formål skønnes at være af mindre betydning. Det vil jeg også gerne have uddybet. Det lyder umiddelbart godt. Så kunne vi måske undgå disse talrige undersøgelser, som vi bliver præsenteret for. Vi håber da i hvert fald, at det er det, der ligger i forslaget. Jeg mener, at man fra Monopoltilsynet har fået undersøgelser om tamponer og hygiejnebind osv., spørgsmål, som man jo nok kan sige at enhver pige over 15 år skulle kunne svare på.

Spørgsmålet for Fremskridtspartiet er altså, om vi i dette lovforslag har – som et gruppe-medlem udtrykte det i dag på gruppemødet – den samme karamel, bare med et andet stykke papir på.

Ud over det kan vi naturligvis godt se salgsargumenterne i fremskridtsøjemed: Man rationaliserer, man effektiviserer, der bliver skåret ned med 100 årsværk, så vidt ministeren skønner. Det lyder alt sammen mægtig godt i vores ører.

Det eneste, vi gerne vil have en form for garanti for, er, at vi ikke om 5 år måske har plus

[Pia Dahl]

200 årsværk. Den slags ting har det jo med at vokse, uden at vi lægger mærke til det.

Men det er en dejlig ting, at Monopoltilsynet nedlægges. Det har været Fremskridtspolitik i mange, mange år, og jeg skal slutte med at sige, at ministeren kan regne med Fremskridtspartiet et meget langt stykke af vejen.

Larsen-Ledet (RV):

Forslaget til en konkurrencelov skal nu gennem behandlinger i Folketinget blive til den endelige lov, som skal afløse den nuværende monopollov.

I Det Radikale Venstre mener vi, at forslaget fra industriministeren vil være et godt udgangspunkt for de forhandlinger, der nu skal indledes her i Folketinget, og som sandsynligvis bliver meget omfattende.

Vi lægger stor vægt på, at der kan være en effektiv priskontrol på de områder, hvor der er tale om monopollignende forhold, men der er meget, der tyder på, at vi får en udvikling med stærkere og stærkere konkurrence på de forskellige områder, og at også den internationalisering, som vi oplever, vil medvirke til, at kontrollen på visse områder kan gøres meget lempeligere, fordi der ikke på de områder er grund til at føre det samme nøje konkurrence- eller pristilsyn som på de områder, hvor der er monopolagtige aftaler eller produktionsvilkår.

Det er selvfølgelig også vigtigt, at der ikke bliver tale om forskellig behandling store og små virksomheder imellem, og gennemsigtighed er et af de udtryk, der tillægges stor vægt i det foreliggende forslag i forbindelse med både offentlige og private virksomheder.

Jeg har hæftet mig ved bemærkningerne i forslaget om, at det nye lovforslag skulle medvirke til at fremme effektiviteten i erhvervsstrukturen og fremme omsætningen af varer og tjenesteydelser. Det er et spørgsmål, som jeg gerne vil være med til at drøfte videre i udvalget og med industriministeren, for jeg går nu ud fra, at det er ministerens mening, at konkurrenceloven skal bruges til at fremme en bestemt erhvervsstruktur.

Vi er fra De Radikales side også interesserede i at høre nærmere om de tre linjer, der står på side 9 i bemærkningerne: »Det vil fortsat være muligt at iværksætte midlertidige pris- og avancereregulerende foranstaltninger, hvor kontrollen varetages af toldvæsenet.« Jeg går ud fra, at

vi under udvalgsarbejdet kan få en nærmere uddybning af de helt nye elementer, der med toldvæsenet skal ind i vores lovgivning her.

Så vil jeg i øvrigt komplimentere industriministeren for den rationalisering og effektivisering, der er tale om her inden for hans område. Det er der grund til at hilse med tilfredshed.

(Kort bemærkning).

Rahbæk Møller (SF):

Vi har set mange udtalelser i pressen fra radikale politikere i de sidste uger, der udtrykte stor skepsis over for at nedlægge tilsynet, uanset om man kalder det Monopoltilsynet eller Konkurrencetilsynet.

Jeg vil godt spørge hr. Larsen-Ledet: Skal hr. Larsen-Ledets sidste bemærkninger forstås sådan, at Det Radikale Venstre nu støtter, at man nedlægger tilsynet? Med andre ord: Følger I censuren over for gødningsrapporten og isoleeringsmateriale rapporten op nu ved faktisk at nedlægge det tilsyn, der kan skabe den gennemsigtighed og konkurrence, som vi alle taler om?

(Kort bemærkning).

Larsen-Ledet (RV):

Den radikale holdning går fuldt ud ud på, at det, det drejer sig om, er, at der bliver foretaget den nødvendige kontrol på de områder, hvor vi mener det er nødvendigt. Det kommer i anden række for os, hvem der foretager kontrollen. Hvis vi nu bliver overbevist om, at det er den skitse, der ligger her, og den model, der er stillet op her, der er den rigtige, har vi ikke i sinde at stille ændringsforslag i så henseende.

(Kort bemærkning).

Rahbæk Møller (SF):

Jeg må med andre ord konstatere, at Det Radikale Venstre også i denne sag er sat ud af spillet i forbindelse med regeringsdannelsen.

(Kort bemærkning).

Bjørn Westh (S):

Jeg forstår ikke SF's interesse her. Jeg bemærkede, at hr. Larsen-Ledet sagde, at forslaget var et godt udgangspunkt for forhandling, og at der skulle være dybtgående forhandlinger om det. Jeg betragter det som et positivt tilsagn

[Bjørn Westh]

fra Det Radikale Venstre om, at dette lovforslag bliver ændret, inden det er færdigbehandlet, og det synes jeg vi skal bygge videre på.

Jette Pors (CD):

At der er behov for en lovsanering stort set over hele linjen, har vi jo hørt før.

Regeringen agter nu at ophæve monopolloven og pris- og avanceloven, som med alle de snørklede følgelove har været ganske uoverskuelige at arbejde med for alle parter, og med en forenkling vil man så indflette de to love i den ny konkurrencelov. At man samtidig ændrer lovens formålsparagraf, kan der være megen fornuft i set fra vores synspunkt.

Vi har været vant til kontrol- og forbudsprincippet, og hvor vi har været det, skal der fremover sættes på effektivitet i produktion og omsætning af varer, ikke mindst set i sammenhæng med det indre marked og den tiltagende internationalisering. Det må vi se i øjnene. Det er næsten oplagt, at denne del af lovforslagets intentioner smager os godt i CD.

Men jeg vil ikke gå ned fra talerstolen uden også at pege på nogle problemer, som visse af oppositionspartierne har nævnt: Hvor kommer den enkelte forbruger til at stå i den nye konkurrencesituation? Og er den mindre forretning eller virksomhed tilstrækkeligt sikret mod at blive løbet over ende?

Ifølge bemærkningerne vil Konkurrencerådet have samme kompetence, som Monopoltilsynet har i dag, men ifølge samme tekst er udgangspunktet for rådets virke ikke at værne om hver enkelt virksomheds konkurrencebetingelser; det træder først ind i det øjeblik, hvor den får indflydelse på et markedsområde. Det vil jeg selvfølgelig gerne have belyst nærmere under udvalgsarbejdet.

Vi er bestemt ikke negative over for ideen bag dette lovforslag; det kommende udvalgsarbejde vil vise også for os, om lovforslaget kan holde vand. Jeg er enig i, at der bør ende med at være bred opbakning bag en så omfattende lovgivning, og vi vil også fra mit partis side gå meget aktivt ind i udvalgsarbejdet, som tegner til at blive særdeles spændende.

Lysholm Christensen (KRF):

Kristeligt Folkeparti støtter bestræbelser i retning af forenkling, modernisering og afbureaukratisering, og det gælder selvfølgelig også

på dette område. Derfor vil vi som udgangspunkt erklære os positive over for det foreliggende lovforslag om nedlæggelse af Monopoltilsynet og oprettelse af et nyt konkurrenceråd.

Det er vores opfattelse, at Monopoltilsynet, som det fungerer nu, har for mange opgaver og producerer flere undersøgelser og rapporter, end nødvendigt er. En vis begrænsning af opgavernes antal vil være en fordel.

Men der er naturligvis mange gode grunde til, at vi har en lovgivning på dette område. Der er altid risiko for, at markedskræfternes frie spil søger at skaffe sig noget profit og fortjeneste, hvor det er muligt. Det er også helt i orden; men i det øjeblik der bliver tale om monopoldannelse, bliver det til skade for forbrugerne og for rimelige konkurrencevilkår.

Derfor skal vi selvfølgelig stadig væk have lovgivning på området, og vi mener, at det foreliggende lovforslag er et godt udgangspunkt for videre drøftelse af området. Vi vil medvirke til et frugtbart udvalgsarbejde omkring dette.

Vi er opmærksomme på, at EF stiller nogle helt nye krav til dette område. Vore konkurrencevilkår vil blive ændret radikalt i de kommende år, og derfor er vi opmærksomme på, at også dette perspektiv skal indarbejdes i den nye lovgivning. Vi ser frem til et frugtbart udvalgsarbejde og tror på, at vi kan få en god lov ud af det.

Industriministeren (Nils Wilhjelms):

Jeg vil nok have vanskeligt ved ikke at tilkendegive, at det har glædet mig overordentlig meget, at stort set alle ordførere uanset fra hvilket parti har udtrykt sig positivt om det behov, der er for en ændring af loven. Det er heller ikke så mærkeligt, for den eksisterende lov stammer jo fra 1955. Hvis vi ser på, hvad der er sket markeds-mæssigt, transportmæssigt og infrastruktur-mæssigt, for slet ikke at tale om, hvad der er sket i forbindelse med grænseoverskridende muligheder for salg af tjenesteydelser og produkter af enhver art, så siger det sig selv, at der er behov for en ny lov.

Hovedtanken i lovforslaget er, at den effektive markedsøkonomi er i stand til at sikre både den fornuftige udvikling i erhvervene og den fornuftige prisdannelse set i forhold til de ønsker, som forbrugerne har. Derfor er jeg glad for, at der er givet disse positive tilsagn.

[Industriministeren]

Det er jo et stort og omfattende lovkompleks, og det er en grundpille i hele erhvervslovgivningen; så jeg ser frem til, at vi under udvalgsbehandlingen kan få et godt og frugtbart samarbejde om belysningen af mange af de væsentlige problemstillinger, som vi selvfølgelig ikke kan få med i en debat af denne karakter.

Bjørn Westh (S):

Det var ikke meget, ministeren havde at oplyse om benzinpriser. Men det kan vi måske få at vide et andet sted.

Jeg vil gerne hæfte mig lidt ved, hvordan det nye begreb markedsdominans opstår. Jeg forstår både på den konservative ordfører og på ministeren, at det opstår, fordi EF's indre marked nu vil fremme konkurrencen så meget i Danmark, at de hidtidige begreber ændres. Men ministeren har jo skrevet i forordet til en pjece om det indre marked:

»Danmark vil nok være et af de markeder, hvor efterspørgselsstrukturen påvirkes mindst. Som fortalere for en liberal og international handelspolitik har vi ikke tradition for protektionistiske foranstaltninger. Vi har ikke betjent os af såkaldte tekniske handelshindringer. Derfor er der ikke grund til at tro, at afsætningsvilkårene på det danske marked vil ændre sig radikalt.«

Jeg går ud fra, at ministeren vedkender sig dette citat. Hvad er det, der gør, at vi nu så omfattende kan omdefinere begrebet markedsdominans i Danmark, fordi vi har fået det indre marked, når ministeren siger, at vi hidtil faktisk har haft den konkurrence udefra, som vi kan regne med at få? Hvad er det, der gør, at det lige pludselig bliver ændret så meget?

Jeg vil også gerne spørge om de forretningsbetingelser, man kan stille op. Vil der være mulighed for at lave forbud mod markedsdeling? Kan virksomheder efter den nye lov dele markedet i Danmark mellem sig, blot de producerer effektivt? Kan man lave boykot, så visse mindre butikker ikke kan få lov til at handle med nogle varer, som produceres bestemte steder? Kan virksomhederne indbyrdes lave kvoteaftaler? Og hvordan kan man lave prisaftaler virksomhederne imellem? Det vil vi gerne have svar på.

Jeg synes, at CD's ordfører, fru Jette Pors, var inde på noget meget vigtigt: Hvordan er egentlig forbrugers stilling fremover? Og

hvordan vil man behandle de mindre erhvervsdrivende? Vil de kunne blive – lidt populært sagt – mobbet af de store, så det bliver mere besværligt at være mindre erhvervsdrivende?

Jeg forstod ikke helt Kristeligt Folkeparti. Er det sådan, at man i Kristeligt Folkeparti har afskrevet at føre indkomstpøolitik og derfor heller ikke mener, at det længere er nødvendigt at føre kontrol med priser og avancer? Hvis det er rigtigt, så er det i hvert fald en ændring af det, Kristeligt Folkeparti plejer at sige om den generelle økonomiske politik, nemlig at også indkomstpøolitik er vigtig.

Jeg var glad for den åbning, Det Radikale Venstre gav til, at denne lov skal igennem et omfattende udvalgsarbejde, og at det ikke nødvendigvis er ministerens forslag, der skal være det endelige resultat, men forhåbentlig en betydeligt forbedret lov.

Rabbæk Møller (SF):

Jeg kunne ikke lade være med at hæfte mig ved, at i en debat, der jo i høj grad handler om gennemsigtighed, var der i hvert fald én ordfører, der kraftigt tog afstand fra begrebet, nemlig Fremskridtspartiets.

Jeg lagde også mærke til, at den kristelige ordfører ikke direkte tog afstand fra det, men sagde, at det skal vi ikke have for meget af. Det er jo det, der ligger i, at vi skal begrænse antallet af redegørelser.

Jeg vil godt stille et kontant spørgsmål til ministeren. Vi har jo frihandel i dag, og vi benytter os ikke af tekniske handelshindringer; der er fri adgang til det danske marked. Mener ministeren, at der i dag ikke eksisterer monopoler på det danske marked? Er der ikke delmarkeder, hvor én eller et par virksomheder reelt kontrollerer priser, afsætning osv., simpelt hen ved at kontrollere afsætningsleddet?

Jeg kunne nævne markedet for isoleringsmateriale, jeg kunne nævne cement, og jeg kunne nævne en række andre områder, hvor der efter min mening reelt foreligger et monopol. Vil ministeren benægte dette? Mener han ikke, det faktisk er tilfældet, selv om vi har frihandel?

Pia Dahl (FP):

Nu må jeg korrigere SF's ordfører. Der har ikke været tale om, at jeg på nogen måde kraftigt har taget afstand fra begrebet gennemsigtighed. Det, jeg nævnte, var, at vi gerne indgå-

[Pia Dahl]

ende ville have belyst, hvor grænserne går. Det er ikke ensbetydende med, at vi er imod gennemsigthed – måske snarere tværtimod.

Lysholm Christensen (KRF):

Til hr. Bjørn Westh skal jeg blot sige, at der ikke er nogen ændring i Kristeligt Folkepartis politik vedrørende indkomstpolitik og kontrol med priser og avancer.

Mit anliggende i min korte tale for et øjeblik siden var blot at give principiel tilslutning til det lovforslag, der foreligger, og vi er indstillet på at se kritisk på det under udvalgsarbejdet, lige så vel som mange andre af ordførerne har givet udtryk for det her ved førstebehandlingen.

Industriministeren (Nils Wilhjelm):

Jeg skal sige til hr. Bjørn Westh, at problemet vedrørende markedsdominans naturligvis må ses ud fra de ændringer, der sker i markedsvilkårene inden for det område, som det her handler om, altså det kommercielle område: varer, tjenesteydelser osv. Det er jo oplagt at trække relationen over til det indre marked, og jeg vil gerne – uanset at dette tema nu indgår i næsten en hvilken som helst tale – understrege den betydning, det har i denne sammenhæng.

Hele eksercitsen med det indre marked går ud på at få nedbrudt alle de barrierer, der har været over for en fri konkurrence mellem EF-landene. Det har ikke til formål, hvad hr. Bjørn Westh også godt ved, at skabe en eller anden usædvanlig gunstig situation for virksomhederne i EF. Det er jo ikke et industripolitisk middel, man her tager i anvendelse. Det var måske ikke helt korrekt udtrykt, men lad mig så sige, for at det ikke kan misforstås: Virksomhederne er midlet til at sikre, at vi gennem den fri konkurrence og markedsökonomien kan få en effektiv prisdannelse og et ordentligt vareudbud for forbrugerne. Det, det handler om i det indre marked, er ikke primært at gøre noget for virksomhederne, men at gøre noget for forbrugerne. Netop gennem den forstærkede konkurrence vil de fordele, der ligger i etableringen af det indre marked, jo komme forbrugerne til gavn. Det er i dette perspektiv, vi må se også vores egen konkurrencelovgivning.

Jeg er naturligvis enig med hr. Rahbæk Møller i, at der fortsat vil eksistere monopoler. Jeg vil knytte dem mindre til virksomhedernes nav-

ne end til produkterne. Det er oplagt, at produkter kan være så kostbare at transportere, at det er umuligt på konkurrencemæssige vilkår at markedsføre et givet produkt uden for en eller anden afstand, uanset at vi har frihandel, hvad vi principielt har. Derfor kan der, hvis der er få udbydere, og hvis disse udbydere oven i købet indgår aftale med hinanden, være tale om, at man opsætter den frie konkurrence. Derfor er loven også udformet på en sådan måde, at man har muligheder for at gribe ind over for dem, der opsætter den frie og gennemskuelige konkurrence. Det er også et svar på hr. Bjørn Wesths spørgsmål.

Det er jo i princippet ikke forbudt at lave aftaler. Det skal vi ikke glemme i forbindelse med den praksis, vi har, og som er videreført i den lovgivning, vi foreslår nu. Men hvis aftalerne går ud på at forhindre den fri konkurrence og gennemskueligheden i denne konkurrence, så er det, loven skal være virksom, netop fordi tanken med loven er, at den eneste effektive måde at få en god prisdannelse på er ved en effektiv konkurrence. Det har der jo heldigvis været generel enighed om er det væsentlige middel, og det kan jeg da kun glæde mig over, for det er jo sådan set grundelementet i den nye konkurrencelov.

(Kort bemærkning).

Bjørn Westh (S):

Markedsvilkårene ændrer sig som følge af det indre marked, siger ministeren. Ja, markedsvilkårene ændrer sig jo også ved, at der laves fusioner både her og andre steder, og dermed opstår der større muligheder for, at man kan skabe sig en markedsdominans.

Ministeren siger, at fordelene ved det indre marked er, at man nedbryder barrierer, men samtidig har ministeren sagt, at vi i Danmark ikke har betjent os af såkaldte tekniske handelshindringer. Hvad skulle så hidtil have forhindret konkurrencen i at eksistere i fuldt omfang i Danmark, som den vil gøre det i det indre marked? Det er jo ikke os, der har betjent os af de tekniske handelshindringer, og derfor bliver der vel ikke større konkurrence hos os, når de fjernes. Men det er det argument, ministeren bruger til at indsnævre, hvilke virksomheder der har dominans, og det er det, der kan være farligt for forbrugerne herhjemme.

[Bjørn Westh]

Jeg vil også godt spørge: Skal man først, inden man kan drøfte en sag i det nye konkurrenceeftilsyn og konkurrenceråd, bevise, at virksomhederne ikke er effektive? Og hvis Carlsberg-Tuborg er effektiv, kan man så overhovedet ikke i henhold til lovens formålsparagraf diskutere med dem, om deres forretningsbetingelser f.eks. over for de mindre erhvervsdrivende er fair?

(Kort bemærkning).

Pia Dahl (FP):

Jeg forstod hr. Rahbæk Møller sådan at han sigtede til det, jeg havde sagt om § 10 og offentlighed; derfor mine bemærkninger.

Men jeg forstår, at hr. Rahbæk Møller sigtede til det, jeg sagde om disse evindelige undersøgelser, og dér kan jeg da helt klart sige, at de er os inderligt imod. Der bliver brugt skatteyderpenge til nogle ganske overflødige undersøgelser, som enhver forbruger ved at gå i 4 forskellige forretninger og bruge sine øjne, hvis han ellers har pudset sine briller, sagtens selv kan finde ud af, så det er vi inderligt imod.

(Kort bemærkning).

Rahbæk Møller (SF):

Jeg forstår, at jeg forstod fru Pia Dahl rigtigt. Fru Pia Dahl er imod de undersøgelser, som faktisk sikrer den gennemsigthed, som vi alle sammen taler så meget om.

Jeg er glad for ministerens svar, for ministeren bekræftede, at der eksisterer monopoler. Men ministeren talte kun om varer, der er tunge og derfor er svære og dyre at føre rundt, og jeg vil gøre ministeren opmærksom på, at der eksisterer monopoler på en lang række andre områder, nemlig hvor man har kontrol med afsætningsleddet. Det er jo et vigtigt element, som ministeren ikke berørte, men som er helt centralt, især på områder, der er lidet prisfølsomme, og hvor det er varer, som kunden sjældent køber og ikke kender den rigtige pris på, f.eks. isoleringsmateriale – bare for at nævne noget. Man regner med, at det, de tager i forretningen, nok er den rigtige pris. Man undersøger ikke, hvad det koster i Vesttyskland, fordi man lige pludselig skal bruge noget isoleringsmateriale, for det er så sjældent, man har brug for det. Dér er det helt klart, at det er muligt ved at kontrollere afsætningsleddet at opretholde et effektivt monopol – gennemsigthed eller ej.

(Kort bemærkning).

Jette Pors (CD):

Der er ligesom to sider af problemstillingen, når vi taler om det internationale sigte. Der skal være et internationalt sigte, det ville CD aldrig nogen sinde benægte; det er meget nødvendigt at være fremadrettet dér. Men for mig at se er der altså også et spørgsmål om et tilbageværende, hjemmeboende erhvervsliv, og det er vigtigt at få knyttet loven sådan sammen, at det hjemmeboende ikke kommer til at betale en dyr pris for, at det internationale kan køre på skinner. Omvendt må det internationale ikke bremses, fordi man skal værne om hjemmemarkedet. Det er en problemstilling, som jeg synes vi skal gå tættere ind på.

(Kort bemærkning).

Bjørn Westh (S):

Det er blot en bemærkning til fru Pia Dahl. Jeg bemærkede, at fru Pia Dahl sagde, at forbrugerne jo kunne pudse brillerne og kigge på priserne. Kan vi være enige om, at så skal vi også have en god prismærkningslov, fru Pia Dahl?

Industriministeren (Nils Wilhjelm):

Jeg beklager, at jeg ikke før gav hr. Bjørn Westh fyldestgørende svar på de spørgsmål, der blev stillet, herunder det korrekte citat fra det forord, jeg har skrevet til Industrirådets jubilæumsskrift.

Det er ganske rigtigt, at jeg dér har tilkendegivet, at der i Danmark er tale om måske nok det mest åbne marked af alle i EF-landene, og derfor er det ikke, fordi vi skal nedbryde en masse barrierer, som der jo vitterlig er tale om i mange af de andre lande.

Men dermed har jeg ikke sagt, at der ikke bliver tale om en stærkt forøget konkurrence. Det bliver der, og det, jeg vil anføre som argument for det, er, at erhvervslivet i EF jo nu tænker på EF-markedet på en helt anden måde, end man hidtil har gjort. Hr. Bjørn Westh er sikkert bekendt med de mange overvejelser, man gør sig i det europæiske erhvervsliv om nu at se på markedet som en helhed, hvor der tidligere i mange tilfælde har været tale om, at virksomheder i andre lande har betragtet Danmark som så lille et marked set i forhold til de andre markeder – 5 millioner mennesker, det er så nogenlunde

[Industriministeren]

samme størrelse som Hamburg og omegn – at det har været lidt for besværligt. Den helt nye måde, som erhvervslivet kommer til at arbejde på under det indre marked, vil automatisk give en væsentlig større konkurrence herhjemme.

Den skal vi selvfølgelig være i stand til at leve op til. Herunder er det afgørende – hvad jeg da også har en fornemmelse af at i hvert fald mange i Socialdemokratiet er enige i – at vi får en strukturændring i vort erhvervsliv, der skal medføre en højere grad af effektivitet med henblik på, at de danske virksomheder kan klare konkurrencen i det indre marked. Derfor er begrebet effektivitet et centralt begreb i forbindelse med denne lovgivning.

Når det er understreget så stærkt i § 1, er det også for at understrege, at dette er en erhvervslov. Det er ikke primært en priskontrollov eller noget andet. Der er tale om et stykke erhvervslovgivning, hvor hovedsigtet er en understregning af det markedsøkonomiske. Ved at få en effektiv udvikling af vort erhvervsliv, ved at få en effektiv, transparent konkurrence, så får vi udvikling, og vi får også det, der er formålet med loven, nemlig den for forbrugerne effektive prisdannelse, så vi får fornuftige priser på produkterne.

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Vi nærmer os afslutningen. Hr. Bjørn Westh for en kort bemærkning.

(Kort bemærkning).

Bjørn Westh (S):

Jeg er glad for, at ministeren vedkender sig citatet. Må jeg så fortsætte dér, hvor jeg slap? Der står videre: »Derfor er der ikke grund til at tro, at afsætningsvilkårene på det danske marked vil ændre sig radikalt.« Det synes jeg er i stærk modstrid med det, ministeren lige sagde om, at nu så alle EF-landene på en anden måde på Danmark, og derfor ville konkurrencen blive anderledes. I Industrirådets jubilæumsskrift, som ikke er mange måneder gammelt, siger ministeren altså, at afsætningsvilkårene på det danske marked ikke vil ændre sig radikalt, men det er altså hele filosofien bag denne lovgivning nu; ministeren må have skiftet standpunkt.

Det er rigtigt, at vi er tilhængere af strukturændringer i dansk erhvervsliv – vi synes måske også, at de kommer for langsomt og for sent –

men vi mener, at strukturændringer skal bruges til at få øgede markedsandele i udlandet og ikke til at sætte priserne op i Danmark.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Erhvervsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af lovforslag nr. L 186:

Forslag til lov om ændring af lov om banker og sparekasser m.v. (Sparekassers omdannelse til aktieselskaber).

Af Erling Olsen (S) og Tommy Dinesen (SF) m.fl.

(Fremsat 19/1 89).

Lovforslaget sættes til forhandling.

*Forhandling***Industriministeren (Nils Wilhjelms):**

Det lovforslag fra Socialdemokratiet og SF, som vi nu behandler, svarer stort set til de ændringsforslag, som de to partier stillede til lovforslag nr. L 27, og som blev forkastet i Folketinget ved den endelige vedtagelse af L 27 den 16. december sidste år.

Jeg anførte under behandlingen af forslaget til den lov, som nu er gældende, forskellige ting, og derfor vil jeg sige om det nu af S og SF fremsatte lovforslag, at det, der er omtalt under punkt 1 i § 1, normalt ikke vil kunne gennemføres i praksis. Det i bemærkningerne anførte taleksemplertilsigter tilsyneladende at bevise forslagets gennemførlighed. Taleksemplet viser imidlertid alene resultatet af at anvende en fælles ombytningskurs, ikke markedskursen, for reserver og garantkapital. Eksemplet forudsætter nemlig, at et aktieselskabs indre værdi svarer til aktiekapitalens markedsværdi. I praksis